

veliko in dobrega sena daje. Korist, ki nam jo daje mešanica, je velika in lahko umevna. Vsak ve, da sega detelja s svojimi koreniki globoko v zemljo, a korenike vseh trav, ki smo jih med deteljo posejali, ostanejo pa le v vzorani zemlji, nekoliko jih gre tudi globokeje. Dobiček pri tej različni globokosti korenik je, da uporabimo njivo vsestranski, ne samo v globočini, ampak tudi na površji, česar bi ne bili dosegli, ko bi bili samo deteljo ali pa samo eno travo vsejali. Drugi dobiček, ki ga pri takem mešanem sejanju dobimo, je v zemeljskem živežu; detelja použije polovico več kalija, šestkrat več magnezije, štiri in petkrat več apna, nego laška ljulika, nasprotno pa potrebuje le ta $14\frac{1}{2}$ krat več kremenine in $2\frac{1}{2}$ krat več natrona, nego detelja, le v fosforovi kislini sta si obedve rastlini skoro enaki. Ko bi obe rastlini tisti živež potrebovali, zmanjkalo bi ga v zemlji, tako se pa morete dobro preživeti, ker potrebujete za rast različno hrano. Tretjo korist nam daje mešanica, da posejemo lahko take pomešane rastline v malo letih zopet na isto njivo, česar bi ne smeli če bi bili samo deteljo sejali, ker detelja ne sme dostikrat na isti njivi biti, sicer bi spodnji svet popolnoma izsrkala in nam ga nerodovitnega za deteljo in druge rastline naredila. Po nekaterih krajih detelja ne raste čista, dobro, če jo pa pomešamo s travo, vendar še obrodi in nam zboljša in pomnoži košnjo, posebno na lahkih peščenih tleh detelja ne obrodi sama. Dalje so take njive vrlo dobre za pašnike. Največ se kravam pokrmijo detelje ob cvetju, ravno v tem času ima pa rdeča detelja največ redilnih reči v sebi in sicer več, nego jih molzne krave potrebujejo; vse pa, kar je preveč, gre v izgubo, v gnoj. Če pa deteljo pomešamo z laško ljuliko in s pasjim repom dobimo za krave ravno primerno tečen živež, katerega lahko vsega prebavljajo; mi pa pri tem ravnani ničesar ne izgubimo. Dalje če krmimo živali z deteljo, s travo pomešano, ni nevarno, da bi ta piča, katero živinče napenjala ali še celô uničila. Včasih nam po zimi detelja pozebe, ostane pa nam še trava; narobe pa nekatero spomlad detelja izvrstno raste, da vso travo preraste, ta nam bode pa o drugi košnji več sena dala. Vse te koristi imamo pa le takrat, ako smo deteljo in travo gosto nasejali in sicer 35—50 funtov vsega semena na vsako oral.

Razne reči.

Da gori (toht) stonj v svetilnici brez dima in smradu, pripročajo ga poprej namočiti v močnem kisu (jesihu) ter potem posušiti. Dostikrat pa slabo gori svetilnica petrolejeva, ker se v oljni posodi nabere sčasoma mnogo nesnage. To pa odpraviš, ako večkrat posodo izpereš z vročo vodo in sodo.

Kogar boli glava od pokvarjenega želodeca, more se hitro ozdraviti, ako použije zjutraj na tešče 5 do 10 brinovih jagod, ki jih zmečka, ter ob enem popije kozarec sveže vode. Posebno dobro je to zdravilo za želodec, ki je pokvarjen od slabih pijač.

Kruh bode okusnejši in tudi tečnejši, ako testo zamesiš z vodo od otrobi. Popari namreč otrobi z vročo vodo, precedi jo skozi čisto ruto, vodo porabi za kruh, ostale otrobi pa za živino.

Udrt hrbet pri konji je velika napaka, katero pa moremo preprečiti; kajti prihaja le od tod, ako morajo žrebeta jesti iz previsokih jasli. Pri takih jaslih se vzpenja žrebe z glavo in se upira na zadnji nogi. Nasledek je upogibanje vretena in sčasoma udrt hrbet. Kadar je pa narejen začetek, potem se pa napaka povečuje pri vsaki priliki, kadar konj rabi silo svojo. Dobro je torej žrebeta krmiti po vzgledu Arabcev, kateri vemo, da imajo najlepši konje. Arabci dajejo namreč krmo v jaslih, ki so prav blizu tal. Med krmljenjem pa privežejo sprednjo žrebetovo nogo k zadnji nogi. Žival se mora pripogibati, ako hoče do krme, in ker ne more zadnjih nog nazaj pomikati, ostane vreteno vedno ravno ali pa bolj vzbuhnjeno nego udrto.

Hudega bika ukrotimo najlaže, če mu vzdignemo rep in ga trdo na rogova z vrstico privežemo. Na rogova privezani rep ga zavira, da ne more kam suniti ali se zaleteti; tako privezanega bika lahko z majhno šibico vodimo. To gospodarjem v poskušnjo, kar je že več ko poskušeno.

Poškodovana konjska kopita bodisi razpočena ali pa sicer poškodovana se hitro ozdravijo, ako se vsak dan, kedar so dobro izmita, zjutraj in zvečer s čopičkom namažejo s tako napravljenim mazilom. Vzame se 250 gr. debelo raztolčenega ali pa debelo zrezanega hrastovega čresla, katero se s 750 grammi vode tako dolgo kuha, da ostane le še do 250 gramov tekočine, katera se skozi kako ruto precedi. Čista tekočina se izlije v veliko plitvejšo ponev, v kateri se ji doda 250 gramov olupljene, drobno zrezane čebule; to se pol ure kuha; čez pol ure doloži se tekočini še 500 gramov svinjske masti. Vse skupaj se dalje še toliko časa kuha, da jenja štrcati, kar je znamenje, da nič več vode v nji. Konečno se precedi ostala gosta tekočina v novič skozi ruto, in mazilo je napravljeno.

Perice, ki si hočejo milo (žajfo) prihraniti, naj si kupijo v lekarni boraksa (Borax). En lot stolčenega boraksa se raztopi v 4 funtih vode; ta tekočina se rabi pri pranju in ne škoduje ni perilu in tudi barvi ne.

Dober kit za združenje železnih cevi, kakeršne se rabijo za napeljevanje vode, je zmes enakih delov ilovice in železnega piljenja, zmešana s hudim kisom ali jesihom. Za združenje lončenih cevi vzame se pa kit, ki je sestavljen iz enega dela smole, $\frac{1}{2}$ dela kolofonije, $\frac{1}{2}$ dela meniga in $\frac{1}{5}$ dela v prah stolčene opeke. Smola in kolofonija se raztopita, mening in opečna moka pa se odajata med vednim mešanjem. Rabi se ta kit, dokler je vroč.

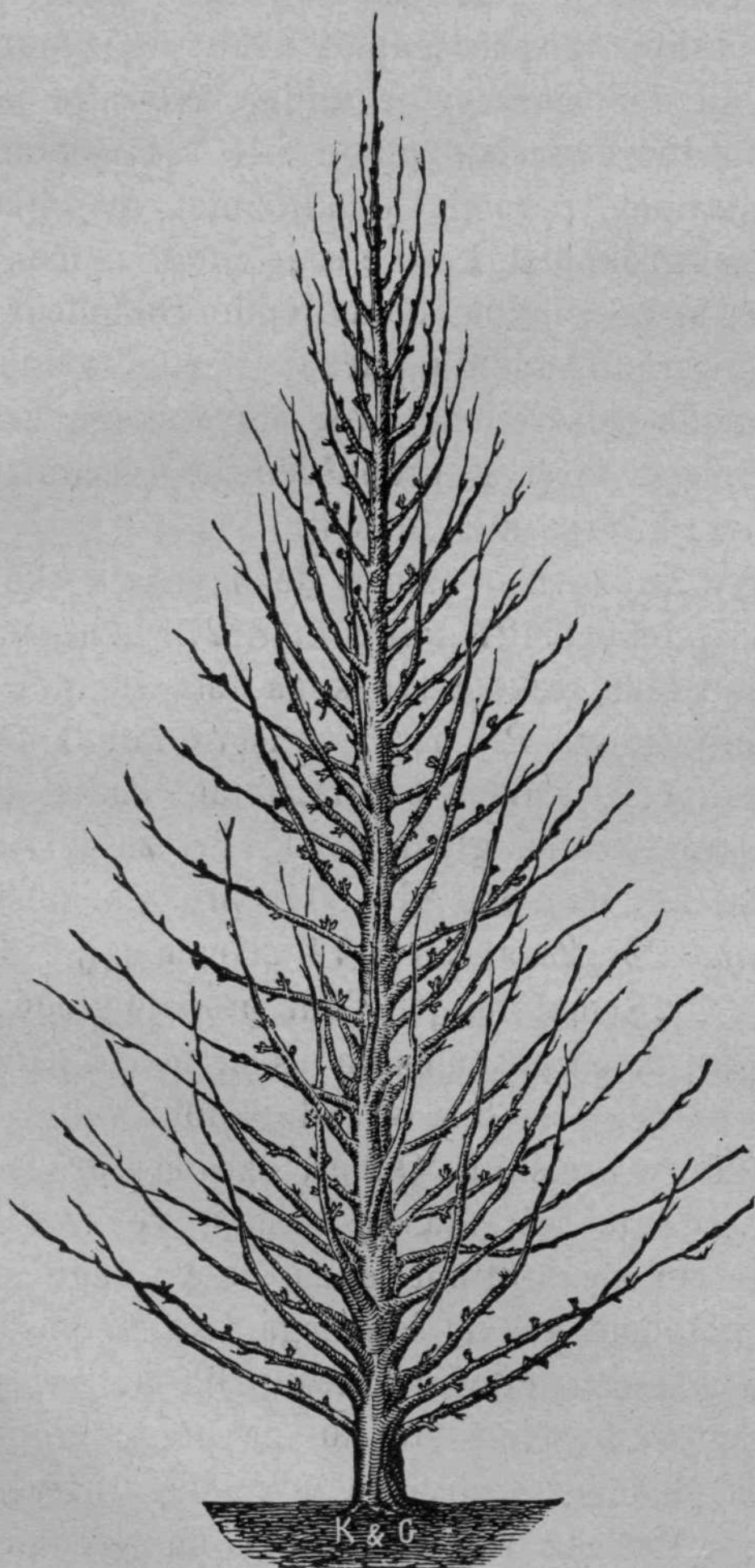
Čreslovna kislina (Gerbsäure) se dobiva v vsaki lekarni po prav nizki ceni in rabi se prav dobrim uspehom zoper smrdljivi pot na nogah, ako potrosimo nekoliko te moke v čevlje; tudi če so se na nogah me-

hurčki naredili je čreslovna kislina dober pripomoček zoper to nadležnost. Dalje se priporoča tudi ljudem, ki so volku podvrženi.

Piramida.

Na vseh vrtih, zlasti pa na šolskih vrtih in onih, na katerih je senca zaradi zelenjadi ali kaj drugega škodljiv, ne ugaja visokodebelno drevje. Ako pa primanjkuje uže tako na vrtu prostora, tedaj pa celo ne kaže visokodebelnega drevja saditi, ampak nizko in sicer polvisokodebelno ali pa pritlično drevje, ker to jemlje najmanj prostora, rodi najhitreje, daje najlepši sad in mu lahko vsak sam streže brez delavcev. Zlasti to zadnje je

velike vrednosti za vse one, ki se pečajo s sadjarstvom v zabavo in ki so vsled omike svoje v stanu pridobiti si potrebnih vednosti, kako oskrbovati pritlično drevje. Učitelju pa more biti pritlično drevje najboljše učno sredstvo, s katerim kaže, kako rezatev vpliva na drevje. Izmed vseh pametnih oblik, v katerih vzgojujejo pritlično drevje, zavzema prvo mesto piramida in sicer francoska, ka-

Podoba 25.

keršno kaže pod. 25. Piramida je pritlično drevo, ki ima le kakih 30 do 60 $\frac{cm}{m}$ dolgo deblo, okoli katerega so okrog in okrog veje. Prave pritlične piramide so pa le tiste, ki so cepljene na slabo rastočo podlogo, t. j. jabolka na Ivanovo jablan, hruške pa na kutno. Pri tistih sadnih vrstah, ki se nečejo teh podlog prijati, cepimo najprej vrsto, ki se rada prime, in potem precej nekaj centimetrov više tisto vrsto, iz katere vzgojimo krono.

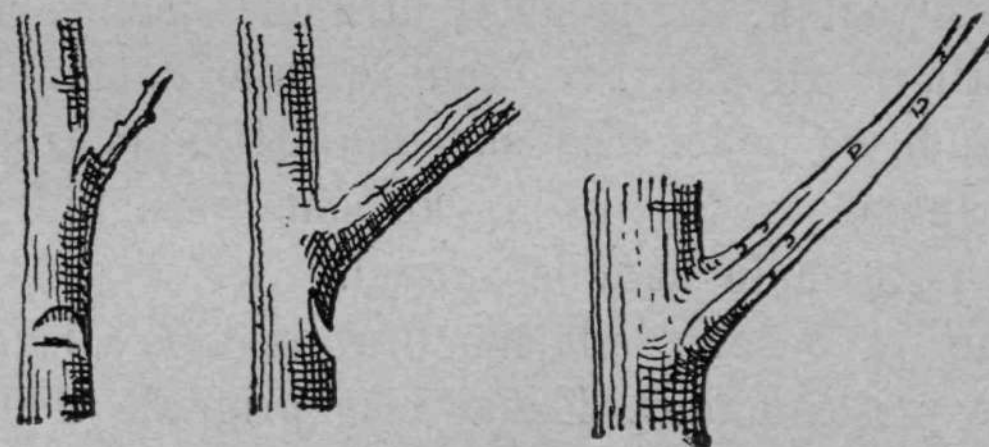
Vzgoja piramide je sicer prav preprosta, vendar mora imeti vzgojitelj vsaj začetne pojme o rezatvi drevja

sploh. Za vzgojo piramide vsadi na dotično mesto podlogo, katero precej tudi cepiš, ali pa vsadi kar enoleten cepljenec. Vendar naj bode podloga cepljena blizu tal. V obojem slučaju vzgoji v prvem letu le en sam, a lep poganjek. Drugo leto skrajšaj to enoletno mladiko na 4

Pod. 26.

do 5 popov. Vsled tega skrajšanja poženo vsi popi, kakor kaže pod. 26. Najvišji poganjek, ki je navadno najlepši, nameni za glavno voditeljico, druge stranske vejice. Glavna voditeljica srka največ soka vase, zato jo je treba poleti z oščipavanjem v rasti zavirati ter spomladi močno skrajšavati. Stranskih mladik ne odščipavaj spomladi jih pa le prav malo obrezuj, vendar pa toliko, da se gotovo moreš na-

Pod. 27. Pod. 28.

Pod. 29.

dejati poganjka iz najvišega popa, ki podaljšuje potem stransko vejico tako, kakor glavna voditeljica piramidno deblo. Sploh je gledati, da so si stranske vejice v rasti enake. Tistim, ki so preslabotne, pomagaš, če jim narediš nad izvirom zarezno (glej podobo 27). potem dobivajo več soka in se krepe. Ako pa raste stranska vejica pre-

močno, naredi ji zarezno pod izvirom (glej podobo 28.) in učinek je nasproten. Tudi stranske podolžne zarezne v vejično lubad (glej podobo 29.), jej požive rast. Vse zarezne naj sezajo do lesa.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

78.

Na Laponskem.

(Dalje.)

Severni jelen je ves ustvarjen za severne mrzle kraje, zadovoljen je z najslabšo krmo, z mahom in z lišaji, in te krme si mora sam iskati in kopati izpod snega. Severni jelen je mnogo manjši od navadnega jelena, zelo okorne postave, ali trden na vso moč. Noge ima kratke pa močne, torej lahko nosi tovore, in tudi plava spretno, kar je potrebno v onih krajih, ki imajo toliko jezer. Sprednje parklje ima globoko preklane in navzgor zasukane, zadnja parkljica segata popolnoma do tal, kar mu jako zlajšuje hojo po snegu. Rogovi so